

Briuselis, 2019 11 29
COM(2019) 616 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl tarptinklinio ryšio rinkos peržiūros

{SWD(2019) 416 final}

1. ĮVADAS

2015 m. spalio mėn. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė Reglamentą (ES) 2015/2120¹, kuriuo įpareigojo nuo 2017 m. birželio 15 d. Sąjungoje nebetaikyti mažmeninių tarptinklinio ryšio mokesčių, jei laikomasi sąžiningo naudojimo taisyklių, ir numatė galimybę taikyti su tvarumu susijusią išimtį. Šios naujos tarptinklinio ryšio taisyklės plačiai žinomos kaip tarptinklinis ryšys savo šalies kainomis (toliau – TRSŠK, angl. *Roam-Like-At-Home*).

Siekdamos tvaraus TRSŠK užtikrinimo visoje Sąjungoje, teisėkūros institucijos susitarė taikyti šias priemones:

- gerokai sumažinti tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribas²;
- suteikti galimybę operatoriams taikyti sąžiningo naudojimo taisykles siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui ar neįprastam naudojimuisi tarptinklinio ryšio paslaugomis šalies vidaus kainomis;
- nustatyti laikiną išimčių operatoriams sistemą, kad būtų išvengta bet kokios kainų savojoje šalyje didinimo rizikos.

Teisėkūros institucijų įgaliota Komisija 2016 m. gruodžio 15 d. priėmė Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2016/2286³, kuriuo nustatomos išsamios sąžiningo naudojimo taisyklių taikymo ir metodikos, kaip pateikti prašymą taikyti su tvarumu susijusią išimtį ir jį įvertinti, taisyklės (toliau – Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2016/2286).

Tas taisyklių rinkinys ES ir EEE⁴ taikomas nuo 2017 m. birželio 15 d.

Laikydamosi Tarptinklinio ryšio reglamente teisėkūros institucijų nustatytų pareigų teikti ataskaitas⁵, Komisija:

¹ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2120, kuriuo nustatomos priemonės, susijusios su atvira interneto prieiga, ir kuriuo iš dalies keičiami Direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis, ir Reglamentas (ES) Nr. 531/2012 dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Sąjungoje.

² Jos nustatytos 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/920, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 531/2012, kiek tai susiję su taisyklėmis, taikomomis didmeninėms tarptinklinio ryšio rinkoms.

³ 2016 m. gruodžio 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2016/2286, kuriuo nustatomos išsamios sąžiningo naudojimo taisyklių taikymo, papildomų mažmeninių tarptinklinio ryšio mokesčių panaikinimo tvarumo vertinimo metodikos taikymo ir prašymo, kurį to vertinimo tikslu turi pateikti tarptinklinio ryšio paslaugų teikėjas, teikimo taisyklės.

⁴ EEE jungtinio komiteto sprendimais Nr. 173/2012 (skelbiamas [čia](#)), 92/2016 (skelbiamas [čia](#)) ir 105/2017 (skelbiamas [čia](#)) prie EEE susitarimo XI priedo „Elektroniniai ryšiai, audiovizualinės paslaugos ir informacinė visuomenė“ atitinkamai pridedami reglamentai Nr. 531/2012, 2015/2120 ir 2017/920.

⁵ Šioje ataskaitoje Reglamentas (ES) Nr. 531/2012 su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) 2015/2120 ir Reglamentu (ES) 2017/920, vadinamas Tarptinklinio ryšio reglamentu.

- 2018 m. gruodžio 12 d. priėmė tarpinę ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl TRSŠK taisyklių įgyvendinimo per pirmuosius 18 mėnesių (toliau – tarpinė ataskaita)⁶;
- 2019 m. birželio 28 d. paskelbė Komisijos tarnybų darbinį dokumentą dėl Įgyvendinimo reglamente (ES) 2016/2286 nustatytų sąžiningo naudojimo taisyklių ir su tvarumu susijusios išimties peržiūros išvadų (toliau – Komisijos tarnybų darbinis dokumentas dėl taisyklių ir išimties)⁷.

Tarpinės ataskaitos išvada: TRSŠK reformą per pirmuosius 18 mėnesių apskritai lydėjo sėkmė, nes pradėjus taikyti TRSŠK sparčiai ir smarkiai išaugo keliaujančiųjų ES ir EEE šalyse paklausa judriojo ryšio paslaugoms. Komisijos tarnybų dariniame dokumente dėl taisyklių ir išimties daroma išvada, kad šios mažmeninės prekybos apsaugos priemonės, numatytos Tarptinklinio ryšio reglamente siekiant išvengti vidaus rinkos iškraipymų, iki šiol, kai jų reikėjo, veikė tinkamai.

Po tarpinės ataskaitos ir sąžiningo naudojimo taisyklių bei su tvarumu susijusios išimties peržiūros toliau pagal Tarptinklinio ryšio reglamentą Komisija privalo iki 2019 m. gruodžio 15 d. pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai peržiūros ataskaitą, kurioje būtų įvertinta, kaip tarptinklinio ryšio rinka veikia pagal TRSŠK taisykles. Tai šios ataskaitos dalykas. Išsamia šios ataskaitos rengimo metodiką ir analizės rezultatus galima rasti pridedamame tarnybų dariniame dokumente⁸. Šioje ataskaitoje iš esmės patvirtinamos Komisijos tarpinės ataskaitos ir Komisijos tarnybų darbinio dokumento dėl taisyklių ir išimties išvados: TRSŠK reforma buvo sėkminga, jos tikslas atverti galimybę išnaudoti iki šiol neliestą tarptinklinio ryšio naudojimo potencialą yra pasiektas. Iš analizės matyti, kad didmeninės ir mažmeninės tarptinklinio ryšio rinkų konkurencijos dinamika nepasikeitė (ir neturėtų keistis) tiek, kad tarptinklinio ryšio taisykles artimiausiais metais būtų galima panaikinti. Tiesa, yra tobulintinų sričių. Komisija turėtų imtis būtinų priemonių, įskaitant teisėkūros priemones, kad ir ateityje europiečiai galėtų toliau naudotis tarptinkliniu ryšiu be papildomų mokesčių ir kad gerai veiktų didmeninės rinkos.

2. TARPTINKLINIO RYŠIO REGLAMENTO TAIKymo SRITIS IR PAGRINDINĖS NUOSTATOS

Tarptinklinis ryšys pagal Tarptinklinio ryšio reglamentą – paslauga, kuri vienos ES ar EEE šalies virtualiojo judriojo ryšio tinklo operatoriaus (VJRTO) klientui suteikia galimybę gauti judriojo ryšio tinklo operatoriaus (JRTO) paslaugas (balso, SMS ar duomenų perdavimo) kitoje ES ar

⁶ Ataskaita dėl 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 531/2012 dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Sąjungoje su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) 2015/2120 ir Reglamentu (ES) 2017/920, įgyvendinimo, COM(2018) 822 *final*, skelbiama [čia](#).

⁷ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas dėl sąžiningo naudojimosi tarptinkliniu ryšiu taisyklių peržiūros išvadų ir su tvarumu susijusios išimties, nustatytos 2016 m. gruodžio 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2016/2286, SWD (2019) 288 *final*, skelbiama [čia](#).

⁸ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas dėl tarptinklinio ryšio rinkos veikimo peržiūros išvadų, SWD(2019) 416 *final*.

EEE šalyje⁹. Judriojo ryšio operatorius užtikrina, kad į užsienį išvykę jo klientai liktų prisijungę prie judriojo ryšio tinklo naudodamiesi tuo pačiu mobiliuoju telefonu (arba nešiojamuoju ar planšetiniu kompiuteriu, jei naudojamas duomenų perdavimas tarptinkliniu ryšiu) ir tuo pačiu telefono numeriu. Judriojo ryšio operatorius, kuris savo klientams nori siūlyti tarptinklinio ryšio paslaugas (mažmeninės tarptinklinio ryšio paslaugos) kitoje šalyje, turi jas pirkti iš lankomos šalies JRTO (didmeninės tarptinklinio ryšio paslaugos). Tuo tikslu komerciniai judriojo ryšio operatoriai turi sudaryti didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų susitarimus. Praktiškai, kai asmuo užsienyje skambina arba naudoja mobiliuosius duomenis per tarptinklinį ryšį, šią paslaugą suteikia lankomos šalies judriojo ryšio operatorius. Operatorius, kuris aptarnauja savo klientą, kai šis naudoja tarptinkliniu ryšiu kitoje šalyje, už šią paslaugą turi sumokėti ją teikiančiam lankomos šalies operatoriui. Tai vadinama didmeniniais tarptinklinio ryšio mokesčiais. Tokių mokesčių viršutinė riba nustatyta Tarptinklinio ryšio reglamentu ir apmokestinant duomenų perdavimo paslaugą kasmet mažinama (žr. toliau šiame skirsnyje).

Nuo 2017 m. birželio 15 d. judriojo ryšio operatoriams neleidžiama už (mažmenines) tarptinklinio ryšio paslaugas (balso skambučių, SMS ir duomenų) taikyti savo klientams, periodiškai keliaujantiems į ES ar EEE, kokį nors mokesį, be savojoje šalyje taikomos kainos. Siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui ar neįprastam naudojimuisi tarptinklinio ryšio paslaugomis, pavyzdžiui, nuolatiniam tarptinklinio ryšio naudojimui savojoje šalyje taikomomis kainomis, kuris gali neigiamai paveikti nacionalines rinkas, judriojo ryšio operatoriai gali taikyti sąžiningo naudojimo taisykles.

Sąžiningo naudojimo taisyklėmis visų pirma siekiama užtikrinti, kad tarptinkliniu ryšiu savojoje šalyje taikomomis kainomis būtų naudojama tik periodiškai keliaujant po ES ar EEE. Šiuo tikslu operatorius gali paprašyti klientų pateikti įrodymų, patvirtinančių, kad jie gyvena toje ES arba EEE šalyje, kurioje jis teikia paslaugas ir išduoda SIM kortelę, kuriomis jie keliaudami užsienyje naudosis savojoje šalyje taikomomis kainomis, arba kad jie turi pastovių ryšių su ta šalimi. Operatorius taip pat gali patikrinti, ar SIM kortelė jo šalyje naudojama daugiau negu užsienyje. Jei taikomos tokios sąžiningo naudojimo taisyklės ir per ne trumpesnę kaip keturių mėnesių laikotarpį klientas tarptinkliniu ryšiu naudojosi daugiau negu ryšiu savojoje šalyje arba kitose Sąjungos valstybėse narėse praleido daugiau laiko negu savo šalyje, operatorius turi įspėti klientą, kad šis patikrintų, ar nėra piktnaudžiaujama arba neįprastai naudojama tarptinklinio ryšio paslaugomis savojoje šalyje taikomomis kainomis. Praėjus ne mažiau kaip 14 dienų nuo perspėjimo, operatorius gali pradėti taikyti nedidelius papildomus tarptinklinio ryšio mokesčius, jei klientas ir toliau naudojasi judriojo ryšio paslaugomis užsienyje.

⁹ Tarptinklinio ryšio paslaugos gali būti teikiamos savojoje šalyje (nacionalinis tarptinklinis ryšys), t. y. teikdamas savo klientams judriojo ryšio paslaugas savojoje šalyje, judriojo ryšio operatorius naudoja kito operatoriaus tinklą. Tačiau nacionaliniam tarptinkliniam ryšiui Tarptinklinio ryšio reglamentas netaikomas. Juo reglamentuojamas tik tarptautinis tarptinklinis ryšys ES ir EEE, t. y. tarptinklinis ryšys užsienio tinkle ES ir EEE šalyse.

Be to, kad galėtų savosios šalies rinkai nuolat rengti geriausius duomenų perdavimo paslaugų pasiūlymus (pavyzdžiui, siūlyti neribotą duomenų kiekį), operatorius gali taikyti savojoje šalyje taikomomis kainomis tarptinkliniu ryšiu perduodamų duomenų kiekio saugiklį¹⁰. Jei tas kiekis viršijamas, operatorius gali taikyti nedidelį papildomą tarptinklinio ryšio mokestį, neviršydamas didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų kainų viršutinės ribos (išsamiau žr. toliau šiame skirsnyje)¹¹.

Bet kuriuo atveju, net nesilaikant sąžiningo naudojimo taisyklių, savojoje šalyje taikomos kainos ir taikomo mažo papildomo tarptinklinio ryšio mokesčio suma negali viršyti 2016 m. pirmą ketvirtį (t y. iki pereinamojo laikotarpio, po kurio 2017 m. birželio mėn. įsigaliojo TRSŠK) taikytų tarptinklinio ryšio mokesčių¹².

Išimtinėmis konkrečiomis aplinkybėmis, kad būtų išvengta šalies viduje taikomų kainų didėjimo, operatorius iš nacionalinės reguliavimo institucijos (NRI) gauti leidimą taikyti vadinamąją su tvarumu susijusią išimtį. Šiuo tikslu operatorius turi įrodyti, kad teikti tarptinklinio ryšio paslaugas netaikant papildomo mokesčio nebūtų tvaru, atsižvelgiant į tuo metu savojoje šalyje imamų mokesčių modelį¹³. Tokiu atveju NRI gali leisti operatoriui vienus metus taikyti nedidelį papildomą tarptinklinio ryšio mokestį. Norėdamas pratęsti tokio leidimo galiojimą, operatorius turi kasmet atnaujinti savo prašymą.

2017 m. didmeninių kainų viršutinės ribos Tarptinklinio ryšio reglamentu buvo žymiai sumažintos¹⁴. Visų pirma tai pasakytina apie duomenų perdavimo paslaugų kainas – numatyta, kad iki 2022 m. kasmet bus nustatomos vis žemesnės viršutinės jų ribos siekiant užtikrinti, kad rinkos dalyviams taikomos didmeninės kainos būtų tokios, kad tarptinklinio ryšio paslaugas savo klientams jie galėtų teikti nepridėdami jokio mokesčio prie savojoje šalyje taikomos kainos. Tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribos taip pat užtikrina, kad būtų padengiamos

¹⁰ Įgyvendinimo reglamente (ES) 2016/2286 nustatyta, kad toks tarptinkliniu ryšiu perduodamų duomenų limitas turi būti dvigubai ar dar didesnis už judriojo ryšio paslaugų paketo mažmeninę kainą, padalytą iš tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribos. Tai reiškia, kad paslaugų gavėjas gali panaudoti dvigubą (arba dar didesnę) duomenų kiekį, kurį jo operatorius gali įsigyti (už naudotojo mokamą kainą) didmeniniu lygmeniu iš lankomos šalies operatoriaus, jeigu pastarasis taiko viršutinės ribos dydžio mokestį.

¹¹ Viršijus perduodamų duomenų kiekio saugiklį galima tik įvesti papildomus tarptinklinio ryšio mokesčius mažmeninėms duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugoms (žr. BEREC mažmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo gaires, BoR (17) 56, 70 punktas).

¹² Didžiausias leidžiamas mažmeninis tarptinklinio ryšio papildomas mokestis, kai skambučių priimama daugiau negu numatyta sąžiningo naudojimo taisyklėse, yra apibrėžtas kaip skambučių užbaigimo valstybių narių judriojo ryšio tinkluose mokesčio svertinis vidurkis, todėl Komisija kasmet jį sumažina. 2019 m. jis siekė 0,0085 EUR/min.

¹³ Įgyvendinimo reglamente (ES) 2016/2286 nustatyta, kad NRI gali pripažinti, kad operatoriaus savojoje šalyje imamų mokesčių modelis netaikant tarptinklinio ryšio papildomo mokesčio galėtų būti netvarus, jei operatoriaus grynoji *neigiama* mažmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų marža (be tarptinklinio ryšio papildomo mokesčio) sudaro ne mažiau kaip 3 proc. jo judriojo ryšio paslaugų maržos.

¹⁴ 2019 m. taikomos šios tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribos: 0,032 EUR/min skambinant, 0,01 EUR/SMS, 4,5 EUR/GB. Nuo 2020 m. sausio 1 d. naujoji duomenų kainos riba bus 3,5 EUR/GB. 2021 m. ji sumažės iki 3 EUR/GB, o 2022 m. – iki 2,5 EUR/GB. Palyginkime: iki 2017 m. birželio 15 d. šios viršutinės ribos buvo 0,05 EUR/min., 0,02 EUR/SMS ir 50 EUR/GB.

visos didmeninės tarptinklinio ryšio paslaugas teikiančio operatoriaus patiriamos didmeninės sąnaudos.

Tarptinklinio ryšio taisyklės nustatytos reglamentu, todėl yra tiesiogiai taikomos visose ES valstybėse narėse ir taip pat galioja EEE šalyse¹⁵. Tarptinklinio ryšio reglamentu NRI pavedama stebėti, prižiūrėti ir užtikrinti tarptinklinio ryšio taisyklių vykdymą valstybėse narėse. Siekdama užtikrinti, kad visos NRI laikytųsi nuoseklaus požiūrio, Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija (BEREC), glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija ir pasikonsultavusi su suinteresuotosiomis šalimis parengė ir 2017 m. kovo mėn. paskelbė Mažmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo gaires¹⁶, o 2017 m. birželio mėn. – Didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo gaires¹⁷. Nors BEREC gairės savaime nėra privalomos, jos padeda NRI stebėti, prižiūrėti ir užtikrinti praktinį naujųjų tarptinklinio ryšio taisyklių įgyvendinimą. BEREC gairėse taip pat pateikiamos išsamios rekomendacijos judriojo ryšio operatoriams, kaip įgyvendinti naujas tarptinklinio ryšio taisykles rengiant įvairius savo pasiūlymus.

Tarptinklinio ryšio reglamentas nustos galioti 2022 m. birželio 30 d.

3. TARPTINKLINIO RYŠIO RINKOS VEIKIMAS

Pridedamame tarnybų darbiniame dokumente išsamiai išanalizuota¹⁸, kaip mažmeninės ir didmeninės tarptinklinio ryšio rinkos veikė ES ir EEE po tarptinklinio ryšio savo šalies kainomis taisyklių įsigaliojimo 2017 m. birželio 15 d. Analizė grindžiama duomenimis, surinktais iš judriojo ryšio operatorių ir NRI, taip pat išorės tyrimų ir BEREC medžiaga. Joje atsižvelgiama į 2019 m. birželio 19 d. BEREC nuomonę dėl tarptinklinio ryšio rinkos veikimo (toliau – BEREC nuomonė)¹⁹ ir į 2019 m. rugsėjo 20 d. BEREC paskelbtą papildomą tarptinklinio ryšio didmeninių sąnaudų analizę²⁰.

a. Taisyklių laikymasis

2018 m. gruodžio mėn. tarpinėje ataskaitoje pažymėta, kad judriojo ryšio operatoriai iš esmės laikėsi naujų tarptinklinio ryšio taisyklių nuo jų įsigaliojimo 2017 m. birželio 15 d. Jų apskritai laikytasi ir 2019 m. Kurioje nors valstybėje narėje nustačius taisyklių pažeidimą, NRI su

¹⁵ Norvegijoje, Islandijoje ir Lichtenšteine. Tarptinklinio ryšio taisyklės į EEE susitarimą įtrauktos 2017 m. birželio 15 d., t. y. tą pačią dieną, kai jos įsigaliojo Europos Sąjungoje.

¹⁶ „BEREC Guidelines on Regulation (EU) No 531/2012, as amended by Regulation (EU) 2015/2120 and by Regulation (EU) 2017/920 (Retail Roaming Guidelines)“, BoR(17)56, skelbiama [čia](#).

¹⁷ „BEREC Guidelines on Regulation (EU) No 531/2012, as amended by Regulation (EU) 2015/2120 and by Regulation (EU) 2017/920 (Wholesale Roaming Guidelines)“, BoR(17)114, skelbiama [čia](#).

¹⁸ Visi šiame skirsnyje nurodyti faktai ir skaičiai pateikiami pridedamame tarnybų darbiniame dokumente.

¹⁹ „BEREC Opinion on the functioning of the roaming market as input to EC evaluation“, BoR(19)101, skelbiama [čia](#), (toliau – BEREC nuomonė).

²⁰ „BEREC Supplementary analysis on wholesale roaming costs“, BoR(19)168, 2019 m. rugsėjo 20 d., skelbiama [čia](#).

atitinkamu operatoriumi greitai išspręsdavo problemą, dažnai dar prieš prasidedant oficialiai procedūrai arba per tokią procedūrą.

Kai iškilo naujų įgyvendinimo klausimų, susijusių su naujų rūšių pasiūlymais, kurie nebuvo konkrečiai aptarti BEREC gairėse, NRI, bendradarbiaudamos su Komisija, specialioje BEREC tarptautinio tarptinklinio ryšio ekspertų darbo grupėje tarpusavyje susiderino požiūrius. Daugiausiai dėmesio susilaukęs grupėje svarstytas įgyvendinimo klausimas – kaip traktuoti naujas nulinio tarifo duomenų paslaugas taikant TRSŠK principą²¹. Grupėje sutartą tarptinklinio ryšio taisyklių aiškinimą, kurį perėmė NRI²², tokiais atvejais ginčijo du operatoriai dviejuose skirtinguose Vokietijos teismuose. Nacionaliniai teismai patvirtino aiškinimą, kurio laikėsi NRI²³. Komisija remia BEREC nuomonėje dėl tarptinklinio ryšio rinkos pateiktą pasiūlymą atitinkamai atnaujinti mažmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo gairių nuostatas dėl nulinio tarifo duomenų perdavimo paslaugų, kiek jos atitinka Reglamentą (ES) 2015/2120.

b. Tarptinklinio ryšio mažmeninė rinka

Tarptinklinio ryšio naudojimas augo sparčiai ir daug.

Nors nuo 2007 m. vienas po kito priimti keli tarptinklinio ryšio reglamentai davė apčiuopiamos naudos vartotojams, nes sumažėjo tarptinkliniu ryšiu perduodamų skambučių, SMS žinučių ir duomenų paslaugų kainos, tačiau daugelis ES gyventojų kelionėse už savo gyvenamosios valstybės narės ribų toliau vengė naudotis mobiliaisiais telefonais ir duomenų perdavimo paslaugomis arba naudojos jais nedaug, kad išvengtų judriojo tarptinklinio ryšio mokesčių. TRSŠK taisyklės pagaliau padėjo iš esmės pakeisti padėtį ir sudaryti sąlygas ES keliaujantiems asmenims tenkinti iki tol slopintą poreikį naudotis judriuoju ryšiu.

Nustojus taikyti tarptinklinio ryšio mokesčius po 2017 m. birželio 15 d. naudojimas tarptinkliniu ryšiu ES ir EEE greitai ir daug padidėjo (Figure 1). 2018 m. vasarą (2018 m. 3 ketvirtį) tarptinklinio ryšio duomenimis ES ir EEE naudotasi 12 kartų daugiau negu vasarą prieš TRSŠK taisyklių įsigaliojimą (2016 m. 3 ketvirtį). Tarptinklinio ryšio skambučių apimtis buvo 3 kartus didesnė. Pirmąjį 2019 m. ketvirtį (pagal naujausius duomenis), palyginti su tuo pačiu laikotarpiu iki TRSŠK taisyklių įsigaliojimo (2017 m. 1 ketvirčiu), duomenų kiekis išaugo 9

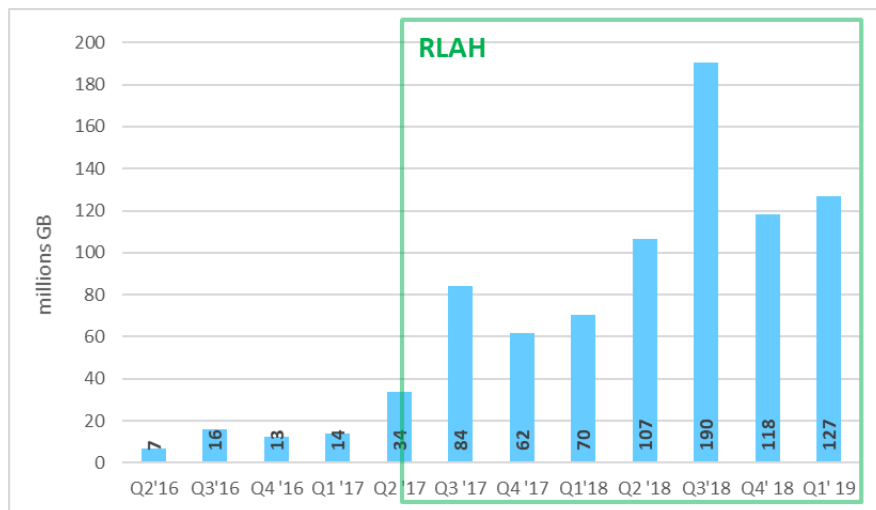
²¹ Nulinio tarifo duomenų paslaugos neįskaičiuojamos į abonentinėje sutartyje numatytą duomenų limitą. Todėl, naudojant tokias paslaugas, duomenų kiekis, kuriuo galima pasinaudoti per konkretų sąskaitų pateikimo laikotarpį, nemažėja. Daugeliu atvejų nulinio tarifo paslaugos yra neribotos.

²² Žr. sprendimus, kuriuos priėmė NRI [BNetzA](#) (Vokietija) ir [ANACOM](#) (Portugalija). Trumpa šio aiškinimo santrauka pateikta Komisijos tarnybų darbiname dokumente dėl taisyklių ir išimties (p. 12).

²³ Verwaltungsgericht Köln, 2018 m. lapkričio 20 d., (žr. [sprendimą](#)) ir Landgericht Düsseldorf, 2019 m. birželio 19 d. (žr. [sprendimą](#))

kartus, o balso skambučių – 2,2 karto. 2018 m. vasarą keliautojai naudojo vidutiniškai 440 MB tarptinklinio ryšio duomenų per mėnesį, palyginti su 60 MB 2016 m. vasarą²⁴.

1 pav. Duomenų, perduodamų teikiant mažmenines tarptinklinio ryšio paslaugas, srautas EEE 2016 m. 2 ketv. – 2019 m. 1 ketv. (mln. GB)

Šaltinis: remtasi „23rd International Roaming BEREC Benchmark Data Report“, BoR(19)90, 2018 m. spalio mėn. – 2019 m. kovo mėn.

Bendra šalių vidaus tarifų struktūra iš esmės nepakito

Kaip nurodyta BEREC nuomonėje dėl tarptinklinio ryšio rinkos, operatoriai teigia, kad po TRSŠK įsigaliojimo apskritai išliko galimybė naudotis jų tarifų planais²⁵. BEREC duomenimis, bendra šalių vidaus tarifų planų struktūra iš esmės nepasikeitė. Panaikintieji tarifų planai iš esmės buvo seni, o toks keitimas vyksta reguliariai. Apskritai laikoma, kad TRSŠK neturėjo beveik jokios įtakos galimybei naudotis pasiūlymais savojoje šalyje.

Ir toliau galioja tarpinės ataskaitos pastaba, kad vien šalies viduje taikomų tarifų planų naudojimas²⁶ lieka ribotas ir jie daugiausiai naudojami vietinės komunikacijos poreikius tenkinančiame išankstinio mokėjimo paslaugų rinkos segmente. 2019 m. 1 ketvirtį vien savojoje šalyje galiojančiu tarifų planu²⁷ naudojosi mažiau kaip 5 proc. visų ES ir EEE valstybių narių abonentų: ši dalis nekinta ilgą laiką.

Paslaugų kokybė

²⁴ Bendras EEE naudojamas tarptinkliniu ryšiu perduodamų duomenų kiekis auga ne tik dėl to, kad tarptinklinio ryšio naudotojai vidutiniškai daugiau jų naudoja, bet ir dėl to, kad daugiau keliaujančių asmenų įjungia duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugą.

²⁵ Bendra Komisijos ir BEREC atlikta judriojo ryšio operatorių apklausa, 2019 m. kovo mėn.

²⁶ Tarifų planai, pagal kuriuos judriojo ryšio paslaugos teikiamos tik šalyje, kurioje tas pasiūlymas perkamas.

²⁷ „23rd International Roaming BEREC Benchmark Data Report“, BoR(19)90. Valstybės narės, kuriose vien savojoje šalyje teikiamo ryšio plano abonentų daugiausia (daugiau nei 10 %), yra Rumunija, Estija, Latvija ir Bulgarija.

Keliautojams užsienyje teikiamų judriojo ryšio paslaugų kokybė, visų pirma duomenų perdavimo sparta, yra vienas svarbiausių tarptinklinio ryšio vertinimo parametru. Nors nėra konkrečių įrodymų, kad tarptinklinio ryšio naudotojams duomenų perdavimo sparta mažesnė negu vietiniams paslaugų gavėjams²⁸, BEREC nuomonėje atkreipiamas dėmesys į tai, kad nemažai operatorių nėra skaidrūs duomenų spartos, kuri suteikiama tarptinkliniu ryšiu užsienyje besinaudojantiems klientams, aspektu. Tokią duomenų perdavimo spartą lemia ne vien savosios šalies tinklo operatorius; ji labai priklauso nuo lankomos šalies tinklo teikiamų paslaugų kokybės. Tiesa, kadangi 4G technologija dabar taikoma beveik visoje Sąjungos teritorijoje, jos paprastai galima tikėtis ir gaunant tarptinklinio ryšio paslaugas.

Komisija sutinka su BEREC nuomone, kad operatoriai negali savo klientams tarptinkliniu ryšiu sąmoningai perduoti duomenų lėčiau negu savo šalyje. Komisija mano, kad paslaugos kokybė yra neatsiejama produkto, kurio kaina reguliuojama, dalis. Mokėdamas tam tikrą kainą, paslaugų gavėjas gauna galimybę naudotis konkrečia judriojo ryšio paslauga savo šalyje. Tarptinklinio ryšio reglamente reikalaujama, kad paslaugų gavėjui turi būti suteikta prieiga prie tos pačios paslaugos ES ir EEE už tą pačią kainą, jei tokia paslauga gali būti teikiama lankomos šalies tinkle.

Komisija apsvartys, ar į Tarptinklinio ryšio reglamentą įtraukti atitinkamus paaiškinimus ir skaidrumo įpareigojimus, susijusius su tarptinklinio ryšio paslaugų kokybe. Komisija taip pat pritaria BEREC pasiūlymui toliau stebėti tarptinklinio ryšio paslaugų kokybę.

Apskritai atrodo, kad VJRTO išsaugo savo pozicijas rinkoje

Daugumoje šalių, apie kurias gauta pakankamai duomenų, VJRTO iš esmės išlaikė arba šiek tiek padidino savo dalį šalies vidaus rinkoje (vertinant abonentų skaičiumi). Be to, matyti, kad tų kelių VJRTO, kurie nuolat teikė reikiamus duomenis, vidutinės pajamos už mažmenines paslaugas iš vieno paslaugų gavėjo apskritai stabilios. Tačiau apibūdinti VJRTO situaciją visoje ES vis dar keblu, nes atitinkamus duomenis ilgesnį laiką nuolat teikia tik nedidelė VJRTO grupė.

Sąžiningo naudojimo taisyklės padeda reaguoti į atskirus piktnaudžiavimo atvejus

Kaip nurodyta Komisijos tarnybų darbiname dokumente dėl taisyklių ir išimties, didžioji dalis operatorių taikė sąžiningo naudojimo taisykles (95 proc. JRTO ir 78 proc. VJRTO), siekdami užkirsti kelią piktnaudžiavimui arba neįprastam naudojimuisi tarptinklinio ryšio paslaugomis savosios šalies kainomis. Neapibrėžtinio duomenų kiekio paslaugų paketams²⁹ taikomi kiekio apribojimai yra dažniausiai operatorių taikoma sąžiningo naudojimo taisyklių priemonė (ją taiko 84 proc. tokių paslaugų paketų siūlančių judriojo ryšio operatorių). Beveik visuotinis šios

²⁸ Remiantis 2019 m. kovo mėn. bendra Komisijos ir BEREC apklausa, pradėjus taikyti TRSŠK taisykles, skundų dėl tarptinklinio ryšio daugumoje valstybių narių nepadaugėjo, o nacionalinės reguliavimo institucijos palyginti retai sulaukia galutinių paslaugų gavėjų nepasitenkinimo dėl tarptinklinio ryšio paslaugų kokybės.

²⁹ Žr. **Error! Bookmark not defined.** išnašą.

apsaugos priemonės naudojimas gali reikšti, kad ji iš tiesų prisidėjo prie to, kad savosios šalies rinkose toliau būtų galima gauti konkurencingiausius duomenų paketus.

Tačiau, kadangi sąžiningo naudojimo taisyklės apima beveik visų tarptinklinio ryšio paslaugų gavėjų poreikius, klientų, kurie faktiškai viršijo kurių nors sąžiningo naudojimo taisyklių ribas, nuošimtis liko labai mažas: tik 0,6 proc. JRTO, įgyvendinusių 4 mėnesių kontrolės mechanizmą, abonentų yra gavę įspėjimą ir tik pusei jų po perspėjimo taikytas nedidelis papildomas tarptinklinio ryšio mokestis. Nedidelis papildomas tarptinklinio ryšio mokestis už sąžiningo naudojimo taisyklių ribų viršijimą 2019 m. 1 ketvirtį buvo taikomas iš viso tik 4 procentams viso balso (5 proc. duomenų) srauto, perduodamo tarptinkliniu ryšiu ES ir EEE³⁰. Todėl praktiškai sąžiningo naudojimo taisyklių poveikį pajunta labai nedaugelis (intensyviausi tarptinklinio ryšio paslaugų naudotojai), o didžiajai daugumai paslaugų gavėjų nėra ko nerimauti.

Išimties mechanizmas veikia kaip veiksminga apsaugos nuo galimų iškraipymų priemonė kelių šalių vidaus rinkose, kuriose nustatyta tokia rizika

Judriojo ryšio operatoriams, įrodžiusiems, kad jie, nedidindami savojoje šalyje taikomų kainų, negali padengti reguliuojamų tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo pagal TRSŠK taisykles faktinių ir numatomų sąnaudų, NRI taiko su tvarumu susijusią išimtį. Ji buvo suteikta iš anksto numatytais atvejais, t. y. keliems VJRTO keliose valstybėse narėse ir JRTO keliose valstybėse narėse, kuriose labai mažos duomenų perdavimo kainos, didelis tarptinklinio srauto disbalansas ir (arba) mažos vieno paslaugų gavėjo atnešamos pajamos (Estijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Suomijoje). Išimtis suteiktos tik tam, kad atitinkami operatoriai galėtų atgauti patiriamas tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo savo klientams sąnaudas ir išvengti savojoje šalyje taikomų kainų didinimo. Todėl tvarumo mechanizmas buvo taikomas taip, kaip to norėjo abi teisėkūros institucijos, ir prireikus tinkamai veikė kaip apsaugos nuo iškraipymų priemonė, visų pirma nuo kainų padidėjimo šalių vidaus rinkoje. 2019 m. 1 ketvirtį tik 1,3 proc. viso duomenų (3,1 proc. balso) srauto, perduodamo ES ir EEE teikiant mažmenines tarptinklinio ryšio paslaugas, buvo papildomai apmokestinama taikant išimtį³¹.

Be to, kaip tikėtasi, ilgainiui išimčių skaičius mažėjo kaip ir reguliuojamos didžiausios didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų kainos: 2019 m. birželio mėn. Estijoje nė vienas iš 3 JRTO neprašė pratęsti išimties taikymo; 1 iš 3 Lietuvos JRTO taip pat neatnaujino savo prašymo; tik 3 VJRTO atnaujino savo prašymus Prancūzijoje (palyginti su 11 prašymų 2017 m.). Nuomonėje dėl tarptinklinio ryšio paslaugų rinkos BEREC pažymi, kad išimties mechanizmas aktualus nedidelei mažėjančiai rinkos daliai ir kad NRI tikisi tolesnio išimčių skaičiaus mažėjimo artimiausiais metais.

Galiausiai, kaip nurodyta Komisijos tarnybų dariniame dokumente dėl taisyklių ir išimties, operatoriai, kuriems leista taikyti išimtį, ja naudojos nuosaikiai: daugelis jų didelę dalį

³⁰ „23rd International Roaming BEREC Benchmark Data Report“, BoR(19)90.

³¹ „23rd International Roaming BEREC Benchmark Data Report“, BoR(19)90.

tarptinklinio ryšio paslaugų tebetiekia netaikydami papildomų mokesčių abonentams, kad išliktų konkurencingi savo šalies rinkoje. Tais atvejais, kai jie taiko leidžiamą papildomą tarptinklinio ryšio mokestį, jis yra daug mažesnis už mokesčius, taikytus iki 2017 m. birželio 15 d. (duomenims taikomas mokestis mažesnis daugiau kaip 90 proc.), taigi net ir tokiais atvejais smarkiai sumažėjusios tarptinklinio ryšio paslaugų kainos atitinkamiems klientams buvo labai naudingos.

Tarptinklinio ryšio kainos ES nepriklausančiose ir EEE šalyse toliau vidutiniškai mažėjo

ES ir EEE šalių judriojo ryšio operatorių mažmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų kainos ES nepriklausančiose ir EEE šalyse toliau mažėjo. Nuo 2017 m. 1 ketvirčio iki 2019 m. 1 ketvirčio duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugų tarifai ES nepriklausančiose ir EEE šalyse sumažėjo 8 proc., o balso skambučių paslaugų tarifai sumažėjo daugiau kaip 30 proc.³². Taigi, įsigaliojus TRSŠK taisyklėms, duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu kainos ES nepriklausančiose ir EEE šalyse toliau smarkiai mažėjo. Todėl dėl tarptinklinio ryšio mokesčių ES ir EEE viduje panaikinimo kitur pasaulyje taikomos tarptinklinio ryšio paslaugų kainos apskritai nepadidėjo³³.

Vartotojų pasitenkinimo lygis yra aukštas

Tarpinėje ataskaitoje pažymėta, kad Europos gyventojai visuotinai pripažino TRSŠK reformą ir ją palankiai įvertino. „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, praėjus vieniems metams nuo TRSŠK taisyklių taikymo pradžios, 81 proc. keliautojų žinojo apie tarptinklinio ryšio mokesčių panaikinimą ES ir EEE ir 69 proc. visų Europos gyventojų manė, kad tai duoda arba duos naudos jiems patiems ar jų pažįstamiems asmenims. Nuo 2017 m. birželio mėn. Komisijos iš vartotojų asociacijų gauti atsiliepimai apskritai labai teigiami.

c. Tarptinklinio ryšio didmeninė rinka

Prieš metus tarpinėje ataskaitoje pateiktos pastabos pasitvirtino. 3.b skirsnyje nurodytas tarptinklinio ryšio paslaugų smarkaus paklausos augimo poveikis operatoriams labai skyrėsi, priklausomai nuo konkretaus operatoriaus klientų bazės ryšio srautų. Pagal šiuos naudojimosi paslaugomis srautus operatorius gali būti vadinamas siunčiamojo srauto arba gaunamojo srauto operatoriumi. Siunčiamojo srauto operatoriaus klientų bazė judriojo ryšio paslaugomis užsienyje (t. y. kitose šalyse veikiančių operatorių partnerių tinkluose) naudojasi daugiau negu operatoriaus partnerio klientų bazė jomis naudojasi jo tinkle. Gaunamojo srauto operatoriaus klientų bazė, atvirkščiai, judriojo ryšio paslaugomis užsienyje naudojasi mažiau negu operatoriaus partnerio klientų bazė jomis naudojasi jo tinkle. Dėl turistų srautų Šiaurės Europos šalių operatoriai

³² *Ibid.*

³³ Šį bendrą poslinkį reikia suprasti kaip vidurkį. Tai nereiškia, kad kai kuriose valstybėse narėse tam tikruose tarifų planuose nustatytos tarptinklinio ryšio paslaugų kainos, taikomos kai kuriose ES nepriklausančiose ir EEE šalyse, negali nežymiai padidėti. Tai visų pirma pasakytina apie mažiau lankomas ES nepriklausančias ir EEE šalis.

paprastai yra siunčiamojo srauto operatoriai, o Pietų Europos šalių operatoriai – atvykstamojo srauto operatoriai, nors yra ir išimčių.

Šiuo aspektu nuostata dėl tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinių ribų lygio yra vienas svarbiausių Tarptinklinio ryšio reglamento elementų. Viršutinių ribų paskirtis dvejopa: sudaryti sąlygas visiems arba iš esmės visiems operatoriams Sąjungoje teikti TRSŠK paslaugas, kartu užtikrinant, kad sąnaudos būtų didmeniniu lygmeniu padengiamos visoje Sąjungoje.

Dėl reglamento gerokai sumažėjusios didmeninės kainos naudingos siunčiamojo srauto operatoriams

Be to, tęsėsi smarkus tarptinklinio ryšio paslaugų (ypač duomenų perdavimo) didmeninių kainų mažėjimas, apie kurį rašyta tarpinėje ataskaitoje. Vidutinė duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu didmeninė kaina nuo 8,22 EUR/GB 2017 m. 1 ketvirtį sumažėjo iki 1,78 EUR/GB 2019 m. 1 ketvirtį. O vidutinė didmeninė balso skambučių tarptinkliniu ryšiu kaina 2019 m. 1 ketvirtį buvo 1,97 euro cento/min., palyginti su 2,90 euro cento/min. 2017 m. 1 ketvirtį³⁴.

Didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų kainų mažėjimą daugiausia lėmė du veiksniai. Pirmia, 2017 m. Tarptinklinio ryšio reglamente nustatytos naujos didžiausios (o duomenų perdavimo paslaugoms – kasmet mažinamos) tarptinklinio ryšio didmeninės kainos suveikė kaip daug žemesnės viršutinės ribos³⁵ ir paskatino konkurencinę rinkos dinamiką – operatoriai ėmė siūlyti didmeninę tarptinklinio ryšio prieigą žemesnėmis už šias ribas kainomis. Antra, pradėjus taikyti TRSŠK taisykles, labai padidėjo naudojimosi tarptinkliniu ryšiu apimtys, o tai dar labiau paskatino didmeninių tarptinklinio ryšio kainų konkurenciją žemiau tų viršutinių ribų. Gerokai mažesnės didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų kainos labai sumažino galimą TRSŠK taisyklių taikymo poveikį siunčiamojo srauto operatoriams.

Gaunamojo srauto operatoriams naudingas tarptinklinio ryšio paslaugų paklausos didėjimas

Iš pridedamame tarnybų darbiname dokumente pateiktos analizės matyti, kad smarkiai išaugusi didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų paklausa gaunamojo srauto operatoriams buvo naudinga, o siunčiamojo srauto operatoriams gaunamąjį viršijantis siunčiamasis tarptinklinis srautas tesudaro menką srauto savojoje šalyje dalį (paprastai ji nesiekia 5 proc.), nepaisant to, kad įsigaliojus TRSŠK taisyklėms tarptinklinio ryšio paklausa labai išaugo.

Didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo išlaidos padengiamos

Rengdamasi šiai tarptinklinio ryšio taisyklių peržiūrai, Komisija, be kita ko, užsakė atlikti išorės tyrimą, kad būtų sukurtas veiksmingo judriojo ryšio tinklo kiekvienoje valstybėje narėje ir

³⁴ „23rd International Roaming BEREK Benchmark Data Report“, BoR(19)90, 2019 m. spalio mėn.

³⁵ Tarptinkliniu ryšiu teikiamų balso skambučių didmeninių kainų viršutinė riba buvo sumažinta nuo 5 centų/min. 2016 m. iki 3,2 cento/min. 2017 m. birželio 15 d. Duomenų perdavimas atpigo nuo 50 EUR/GB 2016 m. iki 7,7 EUR/GB 2017 m. birželio 15 d., 6 EUR/GB 2018 m. sausio 1 d. ir 4,5 EUR/GB 2019 m. sausio 1 d..

Norvegijoje sąnaudų modelis³⁶. Apskaičiavimai, kuriuos galima gauti naudojant sąnaudų modelį ir operatorių pateiktus papildomus tranzito kainų duomenis³⁷, rodo, kad 2017 m. Tarptinklinio ryšio reglamente nustatytos didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų kainų viršutinės ribos sudarė sąlygas visiškai padengti sąnaudas didmeniniu lygmeniu ir gauti maržą.

Aprašytasis smarkus didmeninių tarptinklinio ryšio kainų mažėjimas, kai vidutinės didmeninės rinkos kainos nuolat buvo žemesnės už reguliuojamus didžiausius didmeninius tarifus, yra įtikinamas įrodymas, kad operatoriai pajėgę tenkinti didėjančią didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų paklausą ir kartu susigrąžinti savo investicijų į tinklus sąnaudas, įskaitant kapitalo sąnaudas. Dar vienas įrodymas, kad dabartinės viršutinės ribos leidžia didmenines tarptinklinio ryšio paslaugas teikiantiems operatoriams padengti savo sąnaudas, yra Komisijos surinkta informacija apie VJRTO prieigos savojoje šalyje didmenines kainas.

Remdamasi Komisijos išorės tyrimu, BEREC pati įvertino didmenines tarptinklinio ryšio kainas³⁸. BEREC daro išvadą, kad visose valstybėse narėse galima dar šiek tiek nuleisti didmeninių kainų viršutinės ribas, vis dar išlaikant jas aukštesnes už sąnaudas ir net išsaugant tam tikrą intervalą deryboms dėl žemesnių už viršutinės ribas kainų.

Komisija atsižvelgs į šią ir kitą informaciją, kai svarstys, ar reikia ir ekonomiškai pagrįsta toliau keisti tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribas visose valstybėse narėse išlaikant jas aukštesnes už sąnaudas.

Specifinė virtualiųjų judriojo ryšio tinklo operatorių (VJRTO) padėtis didmeninėje tarptinklinio ryšio paslaugų rinkoje

Šalyje (-yse), kurioje (-iose) vykdo veiklą, JVRTO nuosavo radijo prieigos tinklo neturi. Todėl JVRTO negali priimti jokio tarptinklinio srauto iš JRTO mainais už tarptinklinį srautą, kurį tas VJRTO siunčia į tą užsienio JRTO. Klientų užsienyje sugeneruotą siunčiamąjį tarptinklinį srautą JVRTO paprastai gali tik pirkti didmeniniu lygmeniu, bet negali jo (jo dalies) parduoti arba mainyti jo (jo dalies) į gaunamąjį tarptinklinį srautą. Todėl derybose dėl didmeninės tarptinklinio ryšio prieigos virtualiojo judriojo ryšio tinklo operatorių padėtis struktūriškai skiriasi nuo JRTO³⁹. Šis veiksnys neatsiejamas nuo VJRTO verslo modelių. Kita vertus, derėdamiesi su savosios šalies operatoriumi, kuriam priklauso tinklas, VJRTO turėtų galėti kaip argumentą nurodyti savo mažmeninių klientų generuojamą didmeninį tarptinklinį srautą, nes jis turėtų padėti tam operatoriui išsiderėti geresnius tarifus iš didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų

³⁶ AXON tyrimas „SMART 2017/0091 „Assessment of the cost of providing mobile telecom services in the EU/EEA, July 2019“, skelbiamas [čia](#). Liuksemburgas, Islandija ir Lichtenšteinas nepateikė duomenų, reikalingų norint sudaryti šių trijų šalių modelius. Tyrimas atliktas glaudžiai bendradarbiaujant su NRI ir BEREC. Visą šiam tyrimui skelbiamą medžiagą galima rasti [čia](#).

³⁷ Sąnaudų modelis, jo rezultatai ir tranzito kainų įverčiai pateikti pridedamame tarnybų dariniame dokumente.

³⁸ „BEREC supplementary analysis on wholesale roaming costs“, BoR(19)168, 2019 m. rugsėjo mėn.

³⁹ Didmeninės tarptinklinio ryšio prieigos susitarimus VJRTO daugiausia sudaro netiesiogiai (per JRTO, kurie priima jų srautą veiklos šalyje, ar kitą JRTO arba centrą), tačiau kai kuriais atvejais ir tiesiogiai (vykdo tiesiogines dvišales didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų derybas su JRTO).

teikėjų. Tiesa, VJRTO paprastai moka didesnes tarptinklinio ryšio didmenines kainas negu tos, kurias moka JRTO, o kai kuriais atvejais beveik ar visai tokias pat, kaip tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribos. Tačiau, kaip nurodyta pridedamame tarnybų darbiname dokumente, esama ir pavyzdžių, kai VJRTO didmenines tarptinklinio ryšio paslaugų kainas daugumoje ES valstybių moka gerokai mažesnes negu reguliuojami tarifai – panašiai tiek, kiek moka JRTO.

VJRTO visais atvejais gavo naudos iš didelio didmeninių tarptinklinio ryšio kainų mažėjimo, kurį lėmė 2017 m. nuspręstas smarkus kainų viršutinių ribų sumažinimas. Kaip nurodyta 3.b skirsnyje, VJRTO apskritai išsaugojo pozicijos atitinkamose savo šalių rinkose. Komisija atsižvelgs į VJRTO padėtį, kai svarstys, ar siūlyti toliau keisti tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribas, ir laikysis pagrindinės BEREC rekomendacijos, išreikštos nuomonėje dėl tarptinklinio ryšio rinkos.

Be to, Komisija, kaip siūlo BEREC, svarstys, ar siūlyti papildomai paaiškinti didmenines taisykles siekiant sustiprinti VJRTO poziciją derybose dėl didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų, pavyzdžiui, kad kainos viršutinė riba taip pat būtų taikoma alternatyviems didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų sprendimams (pavyzdžiui, remiamam tarptinkliniam ryšiui⁴⁰), kad JRTO turėtų suteikti virtualiųjų judriojo ryšio tinklų operatoriams prieigą prie naujos kartos technologijų (pvz., 4G, 5G) tarptinklinio ryšio reikmėms, kai tik jos tampa prieinamos lankomose rinkose, arba kad derybos dėl sutarties neturėtų būti nepagrįstai vilkinamos, o didmenine tarptinklinio ryšio prieiga, kurią pagal dabartines taisykles privaloma suteikti per 3 mėnesius nuo sutarties sudarymo, būtų galima naudotis visapusiškai, o ne iš dalies.

Duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugomis rinkoje atskirai neprekiuojama

2012 m. Tarptinklinio ryšio reglamentu nustatyta, kad operatoriai negali sukliudyti galutiniams paslaugų gavėjams lankomos šalies tinkle gauti prieigą prie reguliuojamų duomenų perdavimo tarptinkliniu ryšiu paslaugų, kurias siūlo alternatyvus tarptinklinio ryšio paslaugų teikėjas⁴¹. Šia struktūrine priemone, vadinama vietos duomenų perdavimu per lankomą tinklą (angl. *local data break-out*), siekta skatinti konkurenciją tarptinklinio ryšio rinkoje. Komisija sutinka su BEREC ir išorės tyrimo apie technologinius pokyčius⁴² pastaba, kad šis sprendimas praktiškai

⁴⁰ Remiamas tarptinklinis ryšys (angl. *sponsored roaming*) yra didmeninio pobūdžio sprendimas, kai VJRTO taiko dvigubo IMSI sprendimą, pagal kurį vienas IMSI intervalas priklauso remiamam tinklui. Tarptautinis judriojo ryšio abonentų identifikatorius (IMSI) yra Tarptautinės telekomunikacijų sąjungos (ITU) tarptautinis standartas. Tai unikalus numeris, kuriuo identifikuojamas judriojo ryšio abonentas, taip pat jo judriojo ryšio operatorius ir šalis. Šio dvigubo IMSI sprendimo rezultatas – galutiniai VJRTO paslaugų gavėjai naudojami tarptinklinio ryšio paslaugomis turėdami antrą tapatybę ir gali pasinaudoti visais rėmėjo tinklui priklausančiais tarptinklinio ryšio susitarimais. Srauto kainas nustato remiamas tinklas.

⁴¹ 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 531/2012 dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Sąjungoje 4 straipsnis.

⁴² „WIK Consult“ tyrimas „SMART 2018/0012 Technological developments and roaming“, 2019 m. liepos mėn., skelbiamas [čia](#).

nediegtas⁴³. Žvelgiant į ateitį, remiantis 2019 m. atliktu šios peržiūros reikmėms skirtu rinkos tyrimu, ir BEREC, ir tyrimo autoriai nurodo, kad rinkos dalyviai nesuinteresuoti įgyvendinti tokio sprendimo ateityje. Todėl Komisija apsvarstys galimybę pasiūlyti išbraukti įpareigojimą dėl vietos duomenų perdavimo per lankomą tinklą iš Tarptinklinio ryšio reglamento.

d. Didmeninės ir mažmeninės tarptinklinio ryšio rinkų konkurencijos dinamika nepasikeitė (ir neturėtų keistis) tiek, kad reglamentavimas artimiausiais metais galėtų būti panaikintas

Panašiai kaip laikotarpiu iki TRSŠK, siekiant sumažinti kainas didmeninėje tarptinklinio ryšio rinkoje būtinai reikėjo reguliuoti kainų viršutinės ribas taikant TRSŠK taisykles. Derybose dėl didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų kainų viršutinės ribos atliko orientacinių kainų funkciją ir skatino konkurencijos dinamiką žemesniame už tas ribas kainų ruože. Visos nuolaidos didmeninėje tarptinklinio ryšio paslaugų rinkoje daromos nuo tų orientacinių kainų. Be to, rinkos dalyviai, ypač kai kurie VJRTO ir mažesni veiklos vykdytojai, kurie veiklą vykdo vienoje šalyje ir turi didelį siunčiamojo tarptinklinio ryšio srauto disbalansą, dažnai moka viršutinėms riboms lygias arba joms artimas tarptinklinio ryšio kainas.

BEREC pripažįsta, kad „*bendras TRSŠK reglamento tikslas pasiektas sėkmingai*“; kita vertus, ji „*nesitiki, kad artimoje ateityje konkurencijos sąlygos tarptinklinio ryšio rinkoje pasikeis taip, kad nebereikėtų reguliavimo intervencijos*“⁴⁴. BEREC rekomenduoja, kad, kol bus galima atlikti naują tarptinklinio ryšio rinkos vertinimą, tarptinklinio ryšio taisyklės turėtų išlikti dabartinės formos ir struktūros. Remdamasi didmeninės tarptinklinio ryšio rinkos veikimo peržiūra, BEREC daro išvadą, kad tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribos lieka būtinos ir turi būti toliau mažinamos siekiant ateityje užtikrinti tinkamą TRSŠK veikimą visoje ES ir visiems rinkos dalyviams. Be to, ji mano, kad nuo 2017 m. birželio 15 d. galiojančios mažmeninio tarptinklinio ryšio taisyklės artimiausiais metais apskritai turėtų būti taikomos toliau, nors ir su keliais galimais paaiškinimais ir patobulinimais, siekiant užtikrinti, kad TRSŠK ir toliau būtų naudingas galutiniams paslaugų gavėjams visoje ES⁴⁵.

Svarstant perspektyvas, išorės tyrime, kurį Komisija užsakė šios peržiūros reikmėms⁴⁶, buvo išnagrinėtas galimas atitinkamų technologijų ir verslo pokyčių poveikis konkurencijai tiek

⁴³ 2016 m. BEREC ataskaitoje „International Roaming Benchmark Report“ nurodytas tik vienas operatorius, kuris Europos Sąjungoje siūlė vietos duomenų perdavimo per lankomą tinklą paslaugas. Tačiau atrodo, kad šio operatoriaus („Cheap Data Communications“, Lietuva) jau nebėra, bent jau nėra pirminė forma. Nuo tada, remiantis Komisijos turima informacija, vietos duomenų perdavimo per lankomą tinklą sprendimas daugiau nebenaudotas.

⁴⁴ „BEREC supplementary analysis on wholesale roaming costs“, BoR(2019)168, 2019 m. rugsėjo mėn.

⁴⁵ BEREC pastabos dėl mažmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų taisyklių išanalizuotos 2019 m. birželio mėn. Komisijos tarnybų dariniame dokumente dėl taisyklių ir išimties. Tose pastabose neprieštaraujama nei šių taisyklių principui, nei jų tolesniam taikymui ateityje.

⁴⁶ „WIK Consult“ tyrimas „SMART 018/0012 Technological developments and roaming“, 2019 m. liepos mėn., skelbiamas [čia](#).

didmeninėse, tiek mažmeninėse tarptinklinio ryšio rinkose⁴⁷. Tyrime daroma išvada, kad atliekant šią peržiūrą nėra pagrindo smarkiai keisti mažmeninių ir didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų taisyklės (bet neužkertamas kelias peržiūrėti didžiausius didmeninius tarifus). Tyrimo duomenimis, šiame etape negalima tikėtis, kad per ateinančius kelerius metus kurie nors vykstantys ar numatomi technologijų ir verslo pokyčiai galėtų tiek pakeisti konkurencijos sąlygas didmeniniu ir mažmeniniu lygmeniu, kad operatoriai ir toliau užtikrintų TRSŠK be tarptinklinio ryšio taisyklių.

Tiesa, tyrime rekomenduojama toliau stebėti, kaip diegiamos įterptosios SIM kortelės ir keičiasi virštinklinės balso skambučių ir žinučių siuntimo paslaugos, siekiant įvertinti jų poveikį konkurencijai mažmeninėse tarptinklinio ryšio rinkose vidutiniu laikotarpiu. Artimiausiais metais 5G ir IP technologijomis grindžiamo judriojo ryšio pokyčiai galėtų turėti įtakos didmeninių tarptinklinio ryšio produktų pobūdžiui, įvairovei ir kainai ateityje. Į tokius pokyčius reikės atsižvelgti ateityje peržiūrint Tarptinklinio ryšio reglamentą.

Komisija taip pat atkreipia dėmesį į tyrime paminėtus visai neseniai atsiradusius naujus būdus prekiauti didmeniniu tarptinkliniu srautu, pavyzdžiui, internetines prekybos platformas. Jie gali paskatinti konkurenciją didmeninėje tarptinklinio ryšio paslaugų rinkoje ir palengvinti operatorių tarpusavio derybų procesą. Kadangi tokios platformos jau ima veikti, Komisija ragina operatorius pradėti tuo kanalu prekiauti dalimi savo pajėgumų visapusiškai laikantis ES teisės nuostatų. Komisija atidžiai stebės su tuo susijusius pokyčius, kad nustatytų, ar tokių platformų naudojimas ilgainiui galėtų pateisinti kitokį požiūrį į didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų reguliavimą.

Kiek tai susiję su trumpesniu šios peržiūros laikotarpiu, tyrimo išvados ir BEREK nuomonė panaši į kai kurių rinkos dalyvių pareikštas nuomones, kuriose prašoma aiškesnių taisyklių arba gairių, kaip traktuoti prašymus dėl nuolatinės tarptinklinio ryšio prieigos, skirtos įrenginių tarpusavio ryšiui ir daiktų internetui. Komisija pažymi, kad, nors Tarptinklinio ryšio reglamentas buvo parengtas siekiant naudoti galutiniams paslaugų gavėjams, kurie naudojami savo mobiliuosiuose įrenginiuose periodiškai keliaudami užsienyje ES ir EEE šalyse, nėra nurodyta, kad jis netaikomas įrenginių tarpusavio ryšiui⁴⁸. Todėl Tarptinklinio ryšio reglamento 3 straipsnyje nustatyti didmeninės tarptinklinio ryšio prieigos įpareigojimai taip pat taikomi ir tada, kai tokios prieigos siekiama įrenginių tarpusavio ryšio reikmėms. Nuolatinis tarptinklinis ryšys savaime Tarptinklinio ryšio reglamente nėra draudžiamas, ir du tarptinklinio ryšio partneriai gali dėl jo

⁴⁷ Atliekant tyrimą analizuota, kokį poveikį tarptinklinio ryšio rinkai gali daryti belaidžiai vietiniai tinklai ir belaidžių vietinių tinklų jungimo paslaugos, virštinklinės (angl. *over-the-top*) paslaugos, telefoniniu ryšiu teikiamos naujo formato paslaugos (angl. *Rich Communication Services*), belaidžio ryšio priemonėmis aptarnaujamose įterptosios SIM kortelės (angl. *embedded SIM cards provisionable over-the-air*), 5G ir 5G tinklo dalys, daiktų internetas, vietos duomenų perdavimas per lankomą tinklą, nauji verslo modeliai ir į tarptinklinio ryšio rinką žengiantys subjektai (pavyzdžiui, daugelį JVRTO jungiantys susitarimai ir tarpvalstybiniai JVRTO, įrangos tiekėjų ir turinio bei paslaugų teikėjų žengimas į tarptinklinio ryšio rinką).

⁴⁸ Išskyrus atvejus, kai taikomos specialios Tarptinklinio ryšio reglamento 15 straipsnio nuostatos (skaidrumo įpareigojimai).

susitarti didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų sutartimi⁴⁹. Remiantis Komisijos turima informacija, operatoriai dažnai yra suinteresuoti savo tinkluose priimti įrenginių tarpusavio ryšio srautą, įskaitant nuolatinio ryšio, nes iš to gautų didmeninės prekybos pajamų. Reikia atidžiau išnagrinėti, ar aktualūs kiekiu pagrįsti didžiausi didmeniniai mokesčiai mažo kiekio siaurajuosčiam įrenginių tarpusavio ryšiui. Visų pirma siekiant palengvinti visą Europą apimančią įrenginių tarpusavio ryšio paslaugų plėtrą, Europos elektroninių ryšių kodekse nustatyta: valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos suteiktų numerių, kuriuos galima nuolat naudoti už valstybės narės ribų (vadinamasis numerių naudojimas už teritorijos ribų)⁵⁰. Komisija apsvaistys, ar Tarptinklinio ryšio reglamente pateikti atitinkamus paaiškinimus dėl didmeninės tarptinklinio ryšio prieigos sąlygų, skirtų nuolatiniam tarptinkliniam ryšiui, kurio reikia įrenginių tarpusavio ryšiui ir daiktų internetui, jei tai būtina.

4. IŠVADA

Kaip pažymėta Komisijos medžiagoje neoficialiam ES 27 vadovų susitikimui Sibiu (Rumunija) 2019 m. gegužės 9 d. tarptinklinis ryšys savo šalies kainomis yra vienas iš 20-ies didžiausių ES laimėjimų per J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos kadenciją. Nuo 2017 m. birželio mėn. greitai ir daug padidėjęs tarptinklinio ryšio srautas parodė, kad TRSŠK reformos tikslas – tenkinti iki tol slopintą po ES keliaujančių asmenų poreikį naudotis judriuoju ryšiu – yra pasiektas. Per šią peržiūrą patvirtinta, kad reformą lydi sėkmė ir kad tarptinklinio ryšio rinka pagal naujas taisykles apskritai veikia gerai.

Peržiūros rezultatai rodo, kad nepaisant tam tikros mažmeninių ir didmeninių tarptinklinio ryšio rinkų konkurencijos dinamikos, su jomis susijusios pamatinės konkurencijos sąlygos nepasikeitė ir artimiausioje ateityje veikiausiai nesikeis tiek, kad būtų galima panaikinti mažmeninės arba didmeninės tarptinklinio ryšio rinkos reguliavimą. BEREK rekomenduoja toliau mažinti tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribas, „kad artimiausiais metais JVRTO taptų pajėgesni konkuruoti“, ir mano, kad galimybių tai padaryti yra. Nors yra tam tikrų įrodymų, kad esama ekonominės erdvės tarp didmeninių kainų viršutinių ribų, kurios šiuo metu suprogramuotos iki 2022 m., ir visų operatorių sąnaudų lygio, reikia toliau analizuoti, ar toliau mažinti viršutinės ribas siekiant, kad TRSŠK tvarka veiktų geriau, kartu išlaikant šalių vidaus rinkos konkurencijos dinamiką.

Atsižvelgdama į pateiktąją analizę, kuri dar išsamiau aprašyta pridedamame tarnybų darbiniame dokumente, Komisija ketina per pirmąjį 2020 m. pusmetį atlikti poveikio vertinimą, ar pateikti

⁴⁹ Nors numatyta, kad Tarptinklinio ryšio reglamento 3 straipsnyje nustatytas didmeninės kainos priemonės, kurias lankomos šalies operatorius gali taikyti siekdamas užkirsti kelią nuolatiniam tarptinklinio ryšio naudojimui, bus naudinga taikyti keliautojų asmeniniam ryšiui, tokios priemonės taip pat gali būti taikomos ryšiui, kurį tarpusavyje palaiko įrenginiai. Tačiau tikimasi, kad apskritai lankomos šalies operatoriai nėra suinteresuoti daryti kliūčių nuolatiniam tarptinkliniam ryšiui, kai jį tarpusavyje palaiko įrenginiai.

⁵⁰ Europos elektroninių ryšių kodekso 93 straipsnio 4 dalis, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972, OL L 321, 2018, p. 36. Valstybės narės šį kodeksą į nacionalinę teisę turi perkelti iki 2020 m. gruodžio 21 d. ir nuo tos datos taikyti.

Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo Tarptinklinio ryšio reglamento galiojimas būtų pratęstas po 2022 m. birželio mėn. Visų pirma Komisija apsvarstys galimybę pratęsti mažmeninių ir didmeninių tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo taisyklių taikymą po 2022 m. birželio 30 d. ir šiame kontekste toliau nagrinės, ar adekvačios tarptinklinio ryšio didmeninių kainų viršutinės ribos. Kadangi apsaugos priemonės (sąžiningo naudojimo taisyklės ir su tvarumu susijusi išimtis) mažmeniniu lygmeniu veikia adekvačiai, Komisija šiuo metu neketina iš dalies keisti Įgyvendinimo reglamentu (ES) 2016/2286 nustatytų taisyklių.

Siekdama parengti galimo pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto poveikio vertinimą, 2020 m. pradžioje Komisija surengs viešas konsultacijas. Atliekant poveikio vertinimo parengiamąjį darbą taip pat bus dar kartą įvertinta galimybė į Tarptinklinio ryšio reglamentą įtraukti įvairius šioje ataskaitoje minėtus paaiškinimus ir atnaujinimus, susijusius su paslaugos kokybe, VJRTO prieiga, atskiru tarptinklinio duomenų ryšio paslaugų pardavimu ir įrenginių tarpusavio ryšiu.